

TARTALOMJEGYZÉK

- 2 PAMPISZLI ERIKA :
BARCELONA,
A CSODÁK OTTHONA
- 3 SÁNDOR ANNA:
COMMUNICARE NECESSE EST,
AVAGY: BESZÉLNI MUSZÁJI
- 4 PETRES CSIZMADIA GABRIELLA:
„AZ EGYIK LEGFONTOSABB
ESZKÖZ: A FIGYELEM, AMIT
A MÁSIK FÉLNEK SZENTELEK”
BESZÉLGETÉS BOLEMANT ÉVÁVAL
- 6 HOLLÓ DÓRA:
JUST REMEMBER, COMMUNICATION
IS VERY IMPORTANT
- 10 PRESINSZKY KÁROLY:
KÉTNYELVŰ KOMMUNIKÁCIÓS
STRATÉGIÁK SZLOVÁKIAI MAGYAR
NYELVJÁRÁSI SZÖVEGEKBEN
- 13 GERGELY VIKTÓRIA:
INTERKULTURÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ
ÉS KULTURÁLIS DIMENZIÓK
- 16 STELA JÁROSIOVÁ:
NŐK A PEDAGÓGUSPÁLYÁN:
SAJÁTOSSÁGOK ÉS NEHÉZSÉGEK
A MAI 21. SZÁZADI ALAPISKOLÁKBAN
- 20 ACKERMANNÉ KELŐ KAMILLA –
LABÁTH FERENCNÉ:
EGYETEMI HALLGATÓK
LÁTOGATÁSA A KECSKEMÉTI
BIZTOS KEZDET GYEREKHÁZBAN
- 23 BORBÉLY DIANA:
KREATIVITÁS KONTRA
SÉMAKÖVETÉS AZ ÓVODAI
VIZUÁLIS NEVELÉSBEN (1. RÉSZ)
- 27 ÉLIÁŠ DOMINIKA:
TOLERANCIA-KÖNYVEK
AZ OLVASÁSÓRÁN (4. RÉSZ)
- 29 DOBAY BEÁTA – BOGNÁR ATTILA:
A KUSZÁS- ÉS MÁSZÁS MOZGÁS
ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI
A TESTNEVELÉSÓRÁKON
- 33 CSICSAY ALAJOS:
MINEK KÖSZÖNHETŐEN
LETTÜNK AZOK, AMIK
VAGYUNK? (1. RÉSZ)
- 36 HAJABÁCS ZSUZSA:
NŐI ÍRÓKRÓL A XI. LEGERE
IRODALMI VERSENYEN
- 37 ISKOLAHÍREK

SÁNDOR ANNA

COMMUNICARE NECESSE EST,
AVAGY: BESZÉLNI MUSZÁJI

A címbeli állítás mellett azzal lehet érvelni, hogy az ember, mivel közösségben él, társas lény, s a társas élet, a másokkal való kapcsolattartás leginkább a kommunikáció, a beszéd által történik. Sikereinkhez is többnyire a hatékony nyelvi kommunikáción át vezet az út, de kudaraink oka is gyakran a helytelen közlésmódban rejlik.

Bár a nyelv valóban a leghatékonyabb eszköze a kommunikációnak, ám nem csak szóból ért, azaz nem csak a nyelv segítségével kommunikál az ember! A kutatók szerint a szentől szembeni kommunikáció 60–80%-a ugyanis nem verbális eszközökkel történik, s ebből kiindulva mennyiségileg felülmúlják a szóbeli eszközöket. Ezért a szóbeli kommunikációban a verbális eszközök mellett jelentős szerep jut mind a hangzásnak (hanglejtés, hangsúly, hangerő, beszédtempó, szünet stb.), mind a testbeszédnek, vagyis a nem verbális kódoknak is. Tapasztalatból tudjuk, hogy a hanghordozással együtt a mimika, a tekintet, a gesztus nemcsak pontosíthatja, helyettesítheti, hanem meg is változtathatja a szóbeli közleményt (ez utóbbira példa, ha a nem kedvező hírre ironikusan ezt mondjuk: „Hát ez szuper!"). A nem verbális elemek tehát kommunikációnkban ugyanolyan fontosak, mint a szavaink.

A kommunikáció hatékonysága az egyének az aktuális beszédhelyzethez való igazodási képességében rejlik. A verbális és nem verbális eszközöket a beszédhelyzet tényezőihez igazodva kell kiválasztani, nem használhatjuk azokat önkényesen. Például a nyelvi eszközök kiválasztásakor több más tényező mellett a beszédpartner nyelvtudása szerint döntünk az egyik vagy a másik nyelv mellett (magyar, szlovák, angol, német stb.), sőt az adott nyelven belüli nyelvváltozatok (standard, nyelvjárás, szleng stb.) használatát szintén a beszédhelyzet határozza meg.

A beszédhelyzet tényezőit a 20. századi kommunikációs elméletek már részletesen feltárták, ám e cikk jellegéből kiindulva ismertetésük csupán röviden lehetséges, s kérdőszókba tömörítve ekképp foglalhatók össze: ki, kinek, mit, miért, mikor, hol, hogyan, kinek a jelenlétében, milyen körülmények között stb. közöl valamit.

A sikeres kommunikáció további fontos összetevője a nyelvi udvariasság jelensége is, mely tájainkon, eufemisztikusan fogalmazva, nem túl fejlett. E téma vizsgálata a pragmatika tudományának egyik fő kutatási területévé vált. A nyelvi udvariasság vizsgálatán belül a pragmatika nem csupán a köszönet- és megszólításformákat, a tegezés/magázás/önözés kérdéseit, illetve a kérés beszédaktusát, meg a bók és étel/italkínálás stb. elfogadását vagy elutasítását vizsgálja, hanem társalgási modelljeiben a kommunikáció hatékonyságának vezérelveit is szemügyre veszi. Így többek között fontosnak tartja, hogy megfelelő mennyiségű információt közöljünk a beszédpartnerrel, ne legyünk se bőbeszédűek, se szűkszavúak. A hallgató bizalmának megőrzése érdekében csak azt mondjuk el, ami igaz, amiről meggyőződünk, tudatosan ne állítsunk valótlant, ne torzítsuk az információkat, ne térjünk el a témától, és legyünk beszédpartnereink aktív hallgatói!

Azonban a nyelvi udvariassággal kapcsolatban is fontos a mértéktartás, a túlzott udvariasság az udvariatlansághoz hasonlóan a hallgatóban negatív érzelmeket szülhet. A nyelvi udvariasság formáit korunk udvariassági normáihoz igazodva válasszuk ki, mert a nyelvi illem elavult eszközeinek használatával a beszélő komikussá válhat!

Mielőtt bárki úgy vélekedne, hogy a célravezető kommunikáció képességére csupán a nagy nyilvánosság előtt szereplő egyéneknek van szüksége, ellent kell mondanom. Az embertársainkkal való kapcsolattartás, a velük zajló közös cselekvés, ismeretszerzés stb. folyamán mindenkinek szüksége van a fejlett kommunikációs kompetenciára, azonfelül kommunikációs ismereteink által jobban felismerhetjük mások manipulatív szándékait, a politikuskok populista megnyilvánulásait, stb.

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése azért is fontos kihívás számunkra, mert napjaink új technikai eszközei mindjobban visszaszorítják az élőszóban zajló kommunikációt. Ez pedig gyakran azzal jár, hogy sokan, s köztük nemcsak a fiatalok, ódzkodnak nemcsak a nyilvánosság előtti megszólalástól, hanem a magánjellegű szemtől szembeni társalgástól is.

Van erre megoldás? Vagy ebbe (is) bele kell törődnünk? A válasz erre csak nemleges lehet! Nemcsak azért, mert beszélni muszáj, hanem azért is, mert az elméleti ismeretek megszerzésével és kellő önmegfigyeléssel, valamint kitartó gyakorlással a nyelvi kommunikáció buktatói elkerülhetők.